

מפתח השמות

חמש שנים עברו מאז הלכה לעולמה פרופסור נעמי קפלן-לוונטל (1938-2018), מייסדת חקר הספרות היהודית המשווה בצפון אמריקה ומהחוקרות המרכזיות של הספרות העברית במאה העשרים. ספריה ומאמריה הרבים של קפלן-לוונטל הניחו את היסודות לראייה הסינופטית הרחבה של הספרות היהודית המודרנית. בתקופה הארוכה שבה הרצתה באוניברסיטת שיקגו העמידה תלמידים רבים, שהוסיפו ופיתחו את תובנותיה המעמיקות.

בשנותיה האחרונות התמקדה בשירה העברית באמריקה, ובייחוד בשירתו האקספרסיבית של בנימין זומר, מחשובי המשוררים העבריים בארצות הברית. קפלן-לוונטל גאלה את זומר מתהום הנשייה, פרסמה מהדורה חדשה של כל שיריו, וכתבה – בעברית, שלא כמו ספריה האחרים – מחקר ביוגרפי מקיף על אודותיו. ספרה ביקש להתחקות אחר קורות חייו של המשורר, למקם את שירתו ביחס למודרניזם האנגלו-אמריקני ולמסורת השירה העברית, ולשלב פרטים רבי-ערך מעיזבונו ומארכיונו, ששוכן כיום באוסף זומר-ואהרהייט (אגף המזרח הקרוב) בספריית אוניברסיטת קנטקי.

אולם רגע לפני הדפסת הספר, מסיבות שאינן ברורות כל צורכן, משכה קפלן-לוונטל את הספר בחזרה, מיאנה לפרסמו וקברה אותו בגנזיה – אפילו אני, אחרון תלמידיה, לא קראתיו. רבים ניסו לשכנעה לחזור בה מן ההחלטה, ולמצער להבין את פשרה, אולם היא עמדה בסירובה ולא יספה דבר. לבסוף, על ערש דווי, התירה לפרסם רק את מפתח השמות של הספר, והרי הוא כאן לפניכם.

מפירורי המפתח הללו מתפענחים, אך בקושי, פרטי חייו של זומר; חלקם כבר ידועים ממקורות אחרים. ידוע לנו שנולד ב-1899 בקייסנברג, למשפחה יהודית מסורתית, שנתיב חייה העקלקל עוצב, במידה רבה, בגין הפרעות שהתרגשו על יהודי העיר כשבנימין היה בן ארבע. ב-1910 עקרה המשפחה לפלשתינה והתיישבה במושבה רחובות, שם נכבש בנימין הצעיר בקסמה של העברית: כבן שתיים-עשרה התחיל לכתוב שירי בוסר על נופי הארץ. אך כשבגר, עזב פתאום את פלשתינה – הסיבות לכך פורשו, יש להניח, בספרה של קפלן-לוונטל – והשתקע בהובוקן, ניו ג'רזי, ולאחר מכן בניו יורק, המרכז היהודי התוסס של ארצות הברית. שם עסק בעיקר בתרגום ובעריכה, ואת שאר זמנו הקדיש לכתובת שירה עברית. ספריו – 'נבו' (1924), 'עקירה' (1928), 'בבל' (1945) ו'סונומה: שירי מערב' (1971) – קנו להם קוראים רבים, בארצות הברית אך גם בישראל, והוא עמד בקשר רציף עם משוררי דורו העבריים, וגם עם משוררים צעירים ממנו, שהיו עולים לרגל לביתו בלונג איילנד. רובם אף פרסמו משירתם ב'לנו העברית', כתב העת הספרותי החשוב שיסד זומר וערך בין השנים 1940-1969. ב-1967, כשברקע הדי המלחמה הדרמטית בישראל, עזב זומר את ניו יורק ואת הלן פרוהר, אשתו השנייה ואם שני ילדיו, ג'וליה (יעל) ואלן

(אלון), ועקר לקליפורניה, נשא את אשתו השלישית, מלאני ואהרהייט. כן ידוע לנו שהיה נתון בקשר רומנטי ארוך, מחוץ לנישואין, עם אשת החברה הגבוהה היהודייה הניו יורקית נורה מור, שעליה כתב מחזור שירים בספר 'בבל' מ-1945, ככל הנראה לאחר שכבר נפרדו (למור אף נולדה בת, ייתכן שכתוצאה מן הקשר עם זומר). סמוך למותו ראה אור ספרו האחרון, 'סונומה: שירי מערב'. הוא מת ב-1971 ממחלה ממארת, ונטמן בבית העלמין היהודי בלוס אנג'לס.

כיום נדמה שנשכח מלב: רק קומץ חוקרים, נער יספרם, עוד עוסקים בשיריו. ספרה של נעמי קפלן-לוונטל אמור היה להשיב את זומר לקדמת הבמה, בהמשך לניסיון קודם שלה, מהדורת 'כל שירי בנימין זומר' שפורסמה בהוצאת מוסד ביאליק בתשס"ח. אנו מפרסמים כאן אפוא את מפתח השמות של אותה ביוגרפיה גנוזה, בתקווה לעורר עניין בקוראים ובחוקרים שישלימו את המלאכה ויתחקו אחר קורותיו הפתלתלות של אותו משורר עברי נשכח, ואולי אף יוסיפו לחקור את פרשת הספרות העברית באמריקה במאה העשרים. מן המפתח עולה, ברמזי-רמזים, דיוקן חייו הסוערים ורבי-העלילה של משורר עברי, על תעצומות הרגש והמבע שלו, אך גם על חטאיו, כישלונותיו ומשוגותיו.

ד"ר איתי גולדיס

הקתדרה ע"ש ארתור ובס שטיינמן למורשת היהדות והתרבות העברית
אוניברסיטת מרילנד

א

או'הארה, פרנק, 278
אורלוגין (כתב עת), 145
אורליון, פיליפ, 33, 259-260, 311 הע'
אליפז, חנוך, 270
אמריקה (אנתולוגיה), 280, 282, 283
וכתב העת לנו העברית, 283-284
פרישתו של זומר מעריכת, 285-286, 288, 290
שאלת הדו-לשוניות, 285-286, 288
ושלדון טאוב, 285, 290
אמרסון, רלף וולדו, 150, 178
האנתולוגיה העברית (אנתולוגיה), 291, 292, 293-296
אסף, אורנה, 307 הע', 309 הע'
אתונות (ספר), 43, 305 הע'

ב

בארט (זומר), ג'וליה, 120, 121, 125, 130, 132, 129, 270, 272-274, 279-280, 300
ולווייתו של זומר, 300

בארט, אנדרו, 280, 300
 בארט, ג'ון, 300
 בבל (ספר), 8, 10, 150, 151, 153, 155-160, 162, 163-166, 305 הע', 306 הע'
 התקבלותו, 164-166, 305 הע'
 כינוס השירים, 157-160, 306 הע'
 בבלי, הלל, 9, 20, 302 הע'
 בוגן, אלכס (רב), 133, 200
 וקהילת "שאר ישראל" בלונג איילנד, 133, 200
 וימיו האחרונים של זומר, 300
 ביאליק, ח"נ, 23, 26-27
 וזומר, 23, 45, 47-48
 בעיר ההריגה (שיר), 23, 27-28
 ומשפחת זומר, 23, 24, 26
 על השחיטה (שיר), 27, 30, 300 הע'
 ברברוסה, ג'ייסון, 260
 והוצאת פינגווין, 263, 265
 מכתב הדחייה הראשון לזומר, 262
 מכתב הדחייה השני לזומר, 264
 סירובו לפרסם את זומר, 265-266, 309 הע'
 בשקין, ג'ף, 247
 וועדת פרס הספר הלאומי היהודי, 248, 249

ג

גאולים (כתב עת), 119, 120, 121
 הגיליון המשותף עם כתב העת אמות, 123, 125-126
 ייסודו בניו יורק, 119, 122
 סגירתו, 127
 גבריאלי, אהרון ארווין, 167, 172, 247
 וועדת פרס הספר הלאומי היהודי, 248
 ושליטת פרס הספר הלאומי היהודי מזומר, 247-249
 גגין, ויליאם (ביל), 204, 308 הע', 309 הע', 320 הע'
 גולדברג, לאה, 240, 254, 262, 273-274
 ומכתביה לזומר, 273-274
 גורלי, יששכר, 50, 55, 56
 עם משפחת זומר ברחובות, 56, 57
 גורלי, עדיה, 55, 56, 57, 58, 59, 60-63
 ופרשת יחסיה עם זומר, 58, 59, 60-63
 "משפט המושבה", 62-63

קיץ בארץ בנימין: זכרונות (ספר), 120, 122, 128-130
 גורלי, פסיה, 58, 59, 60-63
 "משפט המושבה", 62-63
 גרין, אלן, 145
 והוצאת פינגווין, 265

ד

הדואר (עיתון), 23
 דודלס (זומר), בטיה, 68, 69, 70-73, 100-104
 אשפוזה בבית החולים לחולי רוח בלונג איילנד, 99, 100
 נישואיה לזומר, 70-73, 301 הע', 302 הע'
 מותה, 101
 דודלס, נחום, 68, 100
 ויחסיו עם זומר, 101-103
 ויחסיו עם ילדיו של זומר, 102, 304 הע'
 דומן על פני אדמה (ספר), 230, 307 הע'
 קווי הדמיון בין נבו לבינו, 231
 והביקורת בכתב העת לנו העברית, 232-233
 דשאון, פפי, 240, 254, 290
 והבית בלוס אנג'לס, 255, 290
 ונישואיו למלאני ואהרהייט, 289

ה

ההד (כתב עת), 201, 206, 208
 הורוביץ, אדוארד, 249
 הלמן, ליפמן, 205, 206
 ובית הקפה הספרותי "העברים" בניו יורק, 207, 208
 והמעבר לקליפורניה בעקבות זומר, 260
 והמועדון "עברים מערבים" במחוז אורנג', 262-266
 שנותיו האחרונות בקליפורניה, 270
 הלמן, ננסי, 206, 304 הע'

ו

ואהרהייט (זומר), מלאני, 12, 14, 250, 267, 268, 270-280, 293, 299, 300
 וילדותה בקליפורניה, 268, 272, 273-274
 ונישואיה הראשונים לפפי דשאון, 240, 254, 290
 ונישואיה לזומר, 275-276
 ופרשת ארכיון זומר, 299-300, 310 הע'

ותביעתו של אלן זומר, 300

ואהרהייט, קני, 280, 294

ויטמן, וולט, 132

וורן, ישעיהו (ג'ב), 220, 312 הע', 313 הע'

ז

זומר, אלן (אלון), 130, 132, 145, 146, 150, 152, 155, 160, 163, 170, 172, 260, 278,

299, 300

ויחסי עם אביו, 155, 163, 170, 260, 299

ונישואיו לג'ניפר פלאק, 260

וצוואתו של זומר, 299

ותביעתו המשפטית, 300

זומר, חוה, 22, 23, 25, 27, 28, 32-36, 40, 140, 141

זומר, יעקב, 18, 19, 23, 25, 27, 33-36, 40-48, 159, 160

זומר, פנחס, 23

זומר, צפירה, 27, 49, 51

זומר, שיינדל, 17

זומר, שמואל, 17

זינגר, יצחק בשביס, 245, 246

זך, נתן, 240, 245, 279

ח

חוף מערב (אנתולוגיה דו-לשונית), 230

חזני, יואל, 245, 307 הע', 309 הע'

חשמני, גלית, 302 הע'

ט

טאוב, שלדון, 285, 290

טורצ'ין, יאשיהו, 233, 235

טללים (כתב עת), 129

טקווינר, ברני, 230

טרן, שרינה, 110, 113, 302 הע'

י

יאור (ספר), 210, 212, 213-214, 219, 223

דמותו של שאול הרבסט וקווי הדמיון בינה לבין זומר, 213, 214

מכתבו של זומר בעניין הספר ב"ניו יורק טיימס", 219, 223

תרגומו לאנגלית בהוצאת רנדום האוס, 217

יִיבִין, רֹאוּבֵן, 190, 196
 ינאי, גאולה, 295, 296, 310 הע'
 והלווייתו של זומר בלוס אנג'לס, 296
 ומכירת ארכיונו של זומר לאוניברסיטת קנטקי, 299
 ועזבונו של זומר, 300
 ישראל (איזראל) ג'פרי (אפרים), 32, 300
 והלווייתו של זומר בלוס אנג'לס, 296
 ותפילת הקדיש, 300
 ישראל, חנוך, 32
 ישראל, מלכה, 32

כ

כהן, ברוריה, 304 הע'
 כהן, סול, 237, 262, 266, 268, 270
 והצעת המשרה בהיברו יוניון קולג', 262, 266
 ומכתבו להוצאת פינגווין בעניין זומר, 268
 וניסיונותיו לתרגם את זומר לאנגלית, 270
 כץ, ג'רלד, 119, 120, 133

ל

לואל, רוברט, 214, 216
 ליימן, בנג'י, 200
 ליסיצקי, אפרים, 9, 34, 120
 לנגוצקי, ילנה, 255, 256, 258-260
 והמפגש עם זומר, 255
 ותרגום זומר לפולנית, 259-260
 לנו העברית (כתב עת), 9, 12, 13, 99, 140, 142, 146, 147-160, 176, 182, 183, 186,
 190, 201, 204-210, 235, 247, 289
 ייסודו בניו ג'רזי, 156-160
 סגירתו, 289
 צירופו לארכיון זומר באוניברסיטת קנטקי, 300
 לסר, טובי, 240
 לקון, ברברה, 290, 292, 297
 והלווייתו של זומר, 296

מ

מאוארס, אלינה, 114
 מאוארס, ברט ראו מאיר, ראובן

מאיר, ראובן (ברט מאוארס), 109, 110, 113, 114, 210, 212, 213-214, 219, 223, 305
 הע', 306 הע', 307 הע'
 והספר יאור, 210, 212, 213-214, 219, 223
 והספר אחרי היאור: פרקים מחיי, 232
 ופרשת יחסיו עם זומר, 210, 212, 213-214, 219, 223
 ושינויים במהדורה השנייה של יאור, 219, 223
 מבורך, ג'סיקה, 290, 292, 296, 311 הע'
 והניסיון להעביר את ארכיון זומר למכללה האמריקאית ביוטה, 296
 מור, נורה, 234, 236, 242-250, 290
 התאהבותה בזומר ויחסיה עמו, 243-249
 ניתוק יחסיו של זומר עם, 249
 שאלת ההפלה, 247-248
 מור, נעמי, 249, 266, 267, 290, 296, 300
 ומכתביה לזומר, 266
 ולווייתו של זומר, 296
 וצוואתו של זומר, 300
 ושיריו של זומר, 290, 296, 299, 300
 מזרע, בנימין, 183, 186
 מינץ, אלן, 8, 304 הע'

נ

נבו (ספר), 9, 12, 37, 45, 50, 53-60, 72, 189, 190, 191, 220, 221, 260, 264, 266
 התקבלותו, 72, 190, 191, 305 הע', 306 הע'
 כינוס השירים לספר, 55, 57, 304 הע'
 עריכת השירים, 45, 52-54, 305 הע'
 "נורה" (מחזור שירים), 242-244, 290
 נופי גלות (אנתולוגיה), 250, 262, 266
 נובוגרודצקי, בת-שבע, 90, 102, 106
 נלווין, סטיבן, 219, 223, 232
 כעורך דינו של ראובן מאיר, 219, 223

ס

סונומה: שירי מערב (ספר), 9, 12, 266-268, 270, 271, 272, 274-279, 280, 300
 והמעבר לקליפורניה, 266, 270, 272, 273
 והשפעת הביט, 276-278
 והתקבלותו, 280
 קריאה מתוכו בלוויה של זומר, 300
 סליבן, נורברט, 120, 123

סמוסה (סטאמוס), צ'יק, 297, 298, 300, 309 הע'
 וצוואתו של זומר, 297, 309 הע'
 ושנותיו האחרונות של זומר בלוס אנג'לס, 298

ע

עברים אנחנו ראו העברית
 "עברים מערבים" (מועדון בלוס אנג'לס), 262-266
 עבריה, חדוה, 150, 155, 220
 עמיחי, יהודה, 160, 220, 263-264, 279-282
 ביקורו בלונג איילנד, 263
 מכתביו לזומר, 281-282
 עקירה (ספר), 9, 12, 46, 49-56, 57-58, 62-65, 280, 302 הע', 303 הע', 309 הע', 310 הע'
 השפעות המודרניזם האנגלו-אמריקני, 46, 49, 302 הע', 303 הע'
 התקבלותו, 62-63, 309 הע'
 כינוס השירים, 49-52, 303 הע'
 "משפט המושבה", 62-63
 ערוער (כתב עת), 112, 113, 115-116, 303 הע'
 איחודו עם לנו העברית, 113, 115, 303 הע'

פ

פלאק (זומר), ג'ניפר, 260
 פנחסקין, שמחה, 14, 60-65, 303 הע'
 לימודי רפואה באנגליה, 14
 מגוריו ברחובות, 60
 "משפט המושבה", 62-63
 פרוהר, הלן, 87, 88, 90-93, 110, 123, 145, 267, 268, 290, 296
 וצוואתו של זומר, 300, 313 הע'
 פרץ, י"ל, 56
 פרת, שאול, 89, 92, 93
 ומכתביו לזומר, 93

צ

צוריק, יעלה, 306 הע'

ק

קנטקי רווי (עיתון), 299
 קפלן, מקס (מרדכי), 243-246
 ונורה מור, 246

קפלן-לוונטל, נעמי, 249, 266, 267, 290, 296, 300
 קרמר, אדית, 260, 262, 266, 280
 וועד בית הכנסת "בית אל" בלוס אנג'לס, 280
 קשדן, קרמיט, 102, 306 הע'
 קשרי קשרים (כתב עת), 230, 231, 290
 וסיקור לווייתו של זומר, 290, 310 הע'

ר

ראול (רעואל), גדעון, 239-240
 "ההיספנים העבריים", 239
 רבינר, דוד, 300, 303 הע'
 רגנדורף, אלכס, 209, 211, 223
 ושאלת תרגומו של זומר לרוסית, 211, 223
 רות, הנרי, 150
 רות, פיליפ, 210
 רם, שאול, 302 הע', 309 הע'
 רנאל, גלית, 9, 10, 304 הע'
 רסמוסין, אנדראה, 160, 162-167
 ופרשת יחסיה עם זומר, 164-167

ש

שבתאי, מוניו, 130, 133
 שוב (ספר), 209
 שוב, קרניאל ראו קשדן, קרמיט
 "שירי לונג איילנד" (מחזור שירים), 45, 50, 53-60, 189, 190, 191
 "שירי קוני איילנד" (מחזור שירים), 45, 50, 62, 66, 190
 "שירים ממצב חירום" (מחזור שירים), 278-279
 והשפעת פרנק או'הארה, 278
 "שירת פסיפיק" (מחזור שירים), 280, 310 הע', 311 הע'
 פרסום המחזור בעיתון "הארץ", 280, 310 הע'

ת

תומר, איתיאל, 263, 266, 309 הע'
 תורו, הנרי דוד, 108, 302 הע'
 "תמותה: שירים לנעמי" (מחזור שירים), 266, 267, 279, 280, 290, 296, 299, 300